

Leiden, 12 februari 2019

Aan:

Bart van Dijk, projectleider Kagerzoom

College van B&W Teylingen

Betreft: Natuurwaarden De Strengen bij herinrichting Kagerzoom

Beste Bart, Geacht College van B&W Teylingen,

In de aanloop naar het definitieve plan voor de Kagerzoom sturen we u een reactie namens een coalitie van organisaties met een warm hart voor het gebied: Wijkvereniging Merenwijk, Vogelgroep Merenwijk, Vogelwerkgroep Teylingen, natuurgidsen van de Strengen, Stichting Broek- en Simontjespolder, Milieudefensie Leiden en genodigden bij de participatiesessies.

Allereerst willen we de gemeente Teylingen van harte bedanken voor hun inzet om de natuur- en recreatiewaarde van de Kagerzoom te verbeteren en voor de zeer ruime gelegenheid die de gemeente de omwonenden heeft gegeven om inspraak te leveren op de plannen.

We vinden allemaal dat de natuur- en belevingswaarde van dit gebied enorm is. De spontaan gegroeide en relatief onbeheerde ruigte geeft het gebied een bijzonder karakter. De grote aantallen bewoners genieten van de Kagerzoom zoals het nu is. Duidelijk is tegelijk dat er wel verbeteringen mogelijk en gewenst zijn.

Daarom zijn we blij dat er een impuls wordt gegeven aan de natuur en lokale recreatie in Kagerzoom. Zoals:

- Nieuwe wandelpaden en laarzenpaden, om wandel- en fietsrecreatie wat meer uit elkaar te trekken en wandelaars meer ruimte te geven voor natuurbeleving
- Extra bankjes en picknickbanken
- Natuurvriendelijke oevers
- Kruidenrijk grasland met mozaïekbeheer
- Aanleg van enkele plasdraszones dat moeten leiden tot meer variëteit en biodiversiteit

- Blijvend beheer door verschillende dieren (o.a. kinderboerderij, Warmerdam, Juffermans)
- Voorstellen voor monitoring en beheer (mogelijk via een werkgroep uit de Merenwijk) op basis van goede monitoring- en beheerplannen

Na het uitgebreide inspraakproces hebben we in deze slotfase toch nog een drietal belangrijke zorgen, voornamelijk over het gebied de Strengen dat de natuurparel is van de Kagerzoom.

1. De Strengen: zware infrastructurele ingrepen gepland

Een van de geformuleerde doelstellingen in het project is het tegengaan van de verdroging van het rietland op de Strengen. Nu een gefaseerde ingreep niet meer haalbaar is, is voorgesteld om 5 natte zones van verschillende diepte aan te leggen, verspreid over bijna het volledige oppervlak van het rietland. Dit is een wel heel drastische ingreep, die de hele westelijke helft van de Strengen tijdelijk grotendeels vernietigt. De natuur in het gebied zal forse tijd nodig hebben om van deze ingreep te herstellen. En nu is het zo mooi. Bezoekers komen er om te genieten van de relatief ruige uitstraling van het landschap. Wij maken ons zorgen in hoeverre er begrip zal zijn voor de keuze om het gebied zo op de schop te nemen. Om extra variatie te creëren, is het niet nodig het huidige ecosysteem volledig te verwijderen.

Ons voorstel:

Doelstelling is om variatie in het landschap en natuur te creëren. Dus laat een deel van het westen zoals het is en maak in de noordelijke helft twee of drie natte zones met verschillende diepte. Daarmee vergroten we de variatie en versterken we de gewenste biodiversiteit.

In het resterende deel dunnen we de bomen uit en verwijderen we diverse exoten. Vervolgens kunnen we enkele jaren monitoren wat er gebeurt. Met het behoud van een gedeelte van de huidige situatie is ook een referentiegebied beschikbaar om te monitoren en vergelijken. Hierbij nemen we met een beheergroep vanuit de Merenwijk graag een rol op ons.

Terzijde: Tengnagel

Over de aanleg van rietlanden op Tengnagel hebben we dezelfde zorg als op de Strengen. De getekende ingrepen zijn zeer grootschalig en ook hier valt de impact niet te voorzien. Waarom niet maar één extra natte zone, wellicht verder uitlopend in de richting van de natuurvriendelijke oever aan de oostzijde. Daarbij wijzen we er op dat Tengnagel een oud en versterkt dijklichaam is, zodat de aanleg van een diepgelegen rietveld hier problematisch is.

Terzijde: begrazing

Vanuit de wijk zijn de nodige zorgen geuit over de plannen voor begrazing. In gesprek hierover hebben wij de indruk dat het projectteam hier flexibel wil verkennen welke aanpak het beste past bij het gebied, en op basis van monitoring bijstuurt door korter/langer/niet te begrazen en met welke dieren. Hiermee lijken de belangrijkste zorgen hierover weggenomen te zijn.

2. De Strengen: hondenbeleid

Ronduit ongelukkig zijn wij met de voorgestelde aanpassing van het hondenbeleid op de Strengen. De speelweide wordt intensief bezocht en zeer gewaardeerd door inwoners van de Merenwijk en Leiden-Noord. Het bestaande recreatieve gebruik in de zomer combineert niet met een status als losloopgebied. We wijzen daarbij op de situatie op Koudenhoorn waar honden om hygiënische redenen het hele jaar niet welkom zijn op het strandje en de ligweide. In de walkanten bij de speelweide broeden in het voorseizoen onder meer ijsvogels. Wat betreft de aanlooproute: ook aangelijnde honden brengen verstoring met zich mee.

We zijn blij dat de huidige eenvoudige regel (een algeheel verbod voor honden tussen 1 maart en 1 oktober) over het algemeen redelijk wordt nageleefd. Het beleid zoals nu voorligt in de plannen, zou uitermate complex en lastig te communiceren en te handhaven zijn. Wij constateren dat de volgende regels zouden moeten gaan gelden:

- Op het asfaltpad van de brug naar de speelweide zijn aangelijnde honden toegestaan, maar op de paden rondom het eiland blijft een hondenverbod, ook voor aangelijnde honden.
- De speelweide zou het hele jaar toegankelijk worden als losloopgebied, maar tijdens het badseizoen is het niet de bedoeling dat honden rondlopen op het gedeelte van de speelweide aan de oever van de zwemplas. Dit gedeelte is niet afgebakend, het gaat over een doorlopende speelweide.
- Gedurende regelmatige begrazingsperiodes geldt alsnog een totaal hondenverbod op het hele eiland.

Ons voorstel:

We pleiten nadrukkelijk voor handhaving van het huidige regime, waarin de Strengen gedurende broed- én badseizoen niet toegankelijk is voor honden. Wel stellen we voor het einde van het hondenverbod een maand naar voren te halen en het badseizoen per 1 september te laten eindigen.

3. De Strengen: toenemende overlast, vervuiling en vandalisme

In het verlengde van bovenstaande vragen we nadrukkelijk aandacht voor toenemende overlast, vandalisme en vervuiling. De afgelopen jaren is de speelweide op de Strengen uitgegroeid tot vaste hangplek, waar elke avond met redelijke weersomstandigheden tientallen tot meer dan honderd jongeren (en andere groepen, met name BBQ-ers) verblijven - met daardoor vele vuurplaatsen, vernieling van bomen, geluidsoverlast, grote hoeveelheden vuilnis en kapot glas (ook op de speelweide en in het zwemwater) en barre sanitaire omstandigheden. Zie ook: [notitie Chillseizoen 2018](#).

De natuurwaarden van De Strengen hebben te lijden door de enorme recreatiedruk die het huidige gedoogbeleid van feesten en kamperen met zich meebrengt. Herinrichting van het gebied heeft alleen zin als er wordt gehandhaafd in plaats van gedoogd.

Vroege wandelaars die op de Strengen komen om van de vogels en de natuur te genieten, banen zich een weg langs uitwerpselen en wc-papier en zijn vrijwel dagelijks bezig met het wegruimen van achtergelaten rotzooi. Ook voor gezinnen met kleine kinderen wordt het gebied steeds minder aantrekkelijk tijdens het zomerseizoen.

Het voorliggende plan gaat niet in op bestaande overlast (vervuiling en geluid) en vandalisme. De wens van de meer dan duizend mensen die in 2017 de enquête over de Kagerzoom hebben ingevuld: koester natuur, rust en ruimte. We wijzen ook op de unanieme beslissing van de Teylingse gemeenteraad om de natuurwaarde van dit gebied in het bestemmingsplan expliciet toe te voegen.

Door veel bezoekers is in de enquête bij aanvang van het project gevraagd om functionerende toiletvoorzieningen en om verplaatsing van het toiletgebouw zodat een open uitzicht over het Joppe ontstaat. Ook het schoonmaken van de bodem van het zwemgedeelte omdat hier veel glas ligt, is een wens die wij veel horen.

Ons voorstel:

Kies bij de inrichting van de Strengen niet zozeer voor versterken van de recreatie (door meer faciliteiten voor meer verschillende doelgroepen), maar voor maximaal beschermen van de kwetsbare en unieke moerasnatuur, en de status als vogelbroedgebied voor diverse beschermde soorten. Daarna is meer handhaving dringend gewenst om verdere verloedering tegen te gaan.

Plaatsing van een of meer Dixi's gedurende het badseizoen zien wij als de meest praktische oplossing voor de kwestie van het sanitair. Dit als onderdeel van het gemeentelijk beheer van het gebied (vuilnisophalen, maaien). Koppeling aan een commerciële uitbater van een foodtruck of ijskraam lijkt ons minder wenselijk en minder haalbaar.

De aanleg van een hek om begrazers weg te houden van de speelweide dreigt het gebied te ontsieren. Gezien het vernielende sprokkelgedrag van bezoekers waarschuwen we bij een houten hek voor vandalisme. Wellicht is een rand van duindoorns en/of snelgroeiend hakhout een betere én meer natuurlijke wijze van afscheiding.

Voorgestelde inrichting en beheersmaatregelen dienen in balans te zijn. Het inschakelen van een vrijwilligersgroep voor landschapsonderhoud heeft alleen kans van slagen als de stammen en het kroonhout in takkenrillen kunnen worden verwerkt zonder risico dat deze na sprokkelactiviteiten van recreanten via brandstapels verdwijnen (en de broedende vogels worden verstoord).

Ten slotte

We kijken uit naar een kaart en met name ook rapportage die de geplande veranderingen en werkzaamheden helder in beeld brengen. Bij de presentatie op 6 december was er nog veel onduidelijkheid over de status van de getoonde kaart. Ook misten wij een concrete beschrijving van de geplande aanpassingen.

We wensen de gemeente succes bij de verdere uitwerking van de plannen en zijn benieuwd naar de verdere detaillering. We willen graag verder meedenken met het aanpassen en invullen van de plannen, en natuurlijk bij het vormgeven en bemensen van het toekomstige beheer.

Wij zouden het zeer op prijs stellen om een en ander in een gesprek nader toe te lichten, met name ook waar het gaat om de kwesties rond handhaving. Wellicht is een kennismakingsbijeenkomst tussen B&W en bestuur Wijkvereniging Merenwijk een goede mogelijkheid om verder van gedachten te wisselen.

Met vriendelijke groet,

Akke Timmermans (voorzitter Wijkvereniging Merenwijk, namens het bestuur)

Peter Engbers (lid van Natuur- en groengroep Wijkvereniging Merenwijk, voorzitter Stichting Ideewinkel)

Hansje Huson, Bernard Nijssen, Henk Schouten (bestuur Stichting Broek- en Simontjespolder)

Charlotte Matthijsse (Vogelgroep Merenwijk, Vogelwerkgroep Teylingen)

Caroline Grimbergen (Vogelgroep Merenwijk)

Ckees van Oijen (lid Natuur- en groengroep Wijkvereniging Merenwijk)

Jacqueline Henrot (ecoloog, gastonderzoeker Naturalist)

Herman Breepoel (natuurgids De Strengen)

Jan-Willem van Leenhoff (Milieudefensie Leiden)

Tessa Viragh (natuurliefhebber en vaste bezoeker Kagerzoom)

Rein Dekker (vogelaar en vaste bezoeker Kagerzoom)

(Allen tevens deelnemer aan de sessies in het participatietraject)